

GÜNCE'L

Ağlık Bilgi Bülteni

Yıl 3 - Sayı 24

Aralık 2009

Merhaba,

Günce'L Bülten'de bu ay "üstün yetenekli çocuklar" konusuna yer verdik. "Üstün Yetenekli Çocuk " kavramı eğitimcilerin ve uzmanların sıkça karşısına çıkan bir konu. Bu konuyu çocuk, aile ve okul açısından ele alarak sizlere genel bir bakış açısı sunmak istedik. Keyifle okumanız dileğiyle...

Üstün Yetenekli Çocuklar

Psikolojik Danışmanlık Eğitim ve
Grup Çalışmaları Merkezi

www.guncedanismanlik.net
info@guncedanismanlik.net

T: 0216 3807685
T/F:0216 3807802

Üstün yetenek ya da zekâ kavramı eğitimcilerin ve bu alanda çalışan uzmanların sıkça karşılaştığı fakat tanımlanması ya da tanı konması çoğu zaman güç olan bir kavramdır. Tarihsel süreçte yapılan araştırmalara da bakıldığında "üstün yetenek" kavramının tanımı konusunda evrensel düzeyde bir uzlaşmaya varılmadığı görülmektedir. Bu alanda çıkan pek çok tanı karşılaştırıldığında, üstün yetenekli çocukları "genel zihinsel yetenekte, özel akademik yeteneklerde, yaratıcı veya üretken düşünmede, liderlik yeteneğinde, sanat yeteneğinde veya psikomotor yetenekte akranlarına göre ileri düzeyde başarı gösteren veya potansiyel yeteneğe sahip olan çocuklar" olarak tanımlayabiliriz. (Sak, 2008)

Üstün yetenekli çocukların tanınması, buna uygun gerekli eğitimsel ve pedagojik yönlendirmelerin yapılması, farklı yönlerinin geliştirilmesi açısından olumlu etki yaratabilir. Bu noktada, üstün yetenekli çocuklara tanı koyarken, değerlendirmenin çok yönlü yapılıyor olması çok önemlidir. Sadece zekâ testi sonuçlarını ya da okul ortamında akranlarına göre daha ileri düzeyde performans göstermesini göz önünde

bulundurmamak, bir çocuğa "üstün yetenekli" tanısını koymak için yeterli değildir. Uzmanlar tarafından uygulanan çeşitli zekâ testlerinin yanı sıra;

- En az bir yetenek alanında yaşlılarının üstünde performans (resim, müzik vb.),
- Dile hâkimiyet, özgün ifade biçimleri,
- Merak ve bazı konulara yoğun ilgi,
- Güçlü bellek ve hızlı öğrenme,
- Duyusal anlamda yüksek düzeyde duyarlılık,
- Kendisinden büyüklerle arkadaşlık,
- Okumaya düşkünlük ,

gibi özellikler üstün yetenekli çocukların tanınmasında belirleyici faktörler olabilir. (Hany, 1995; Jackson&Klein, 1997; George, 1995; Davis&Rimm, 1998)

Bu özellikler tüm çocuklarda belli ölçüde gözlemlenebilir. Üstün yeteneğin göstergesi olabilmesi için bu özelliklerden birçoğunun çocukta ilgili yaş grubunun doğal olarak gösterdiği ölçülerin üstünde bir düzeyde gözleniyor olması gerekir. Üstün yetenek çeşitli alanlarda, farklı boyutlarda ve farklı derecelerde ortaya çıkabilir.

Üstün yetenekli çocuğun ailesi olmak

Üstün yetenekli çocuğa sahip aileler bir yandan zeki ve yetenekli bir çocuğa sahip olmanın övüncünü yaşarken bir yandan da çocuğa yetememenin sıkıntısını çekebilirler. Kimden nasıl yardım alacağını bilememe, konu ile ilgili bilgiye, kitaba, kaynağa ulaşamama aileleri çaresiz bırakabilir . Bu noktada ailenin;

- Yaparak yaşayarak öğrenmeyi desteklemesi,
- Çocuğun gelişiminin önünü kapatmaması ,merakını engellememesi ve çok yönlü gelişimi desteklemesi,
- Çocuk yeteneklerini ve yapabileceklerini keşfederken, hem kendi güçlerinin hem de çevresindeki insanların sınırlarını denemek isteyebilir. Bu nedenle ailenin çocuğu engellemeden sınırları çizmesi,
- Bir usta öğretici, bir "Mentor" bulmak, çocuğun yetenek alanında o konudan iyi anlayan, bir anlamda o işin ustası olan bir yetişkinle çalışması, onu kendisine rol model alabileceği bir iletişim içine girmesi ,
- Bir uzmandan (psikiyatr, psikolojik danışman/psikolog) yardım alması çocuğun gelişimini hızlandırıp, yönlendirebilir.

Sınıf Ortamında Üstün Yetenekli Çocuk

Üstün yetenekli çocukların ailelerinin, ev ortamında karşılaştığı güçlüklerin benzerlerini okul ortamında öğretmenler de yaşayabilmektedir. Sınıf içerisinde diğer çocuklardan farklı ve hızlı öğrenen bir ya da birkaç çocuğun olması, sınıf ortamına zenginlik katacağı gibi birtakım güçlükleri de beraberinde getirebilir. Sınıfında üstün yetenekli bir çocuğa sahip bir öğretmenin karşılaştacağı bazı güçlükler:

- Derse karşı ilgisizlik,
- Sürekli huzursuzluk ve bununla beraber diğer akranlarının dikkatini dağıtacak davranışlar,
- Sınıf içerisinde sürekli öne çıkma ve diğer arkadaşlarından tepki görme,
- Öğretmeni ya da arkadaşlarını eleştirme,
- Üstün yetenekli çocuğun ailesinin sınıf öğretmenini zorlayıcı tutum ve davranışları olabilir.

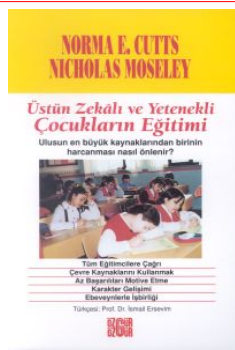
Türkiye’de üstün yetenekli çocuklara yönelik çok fazla eğitim ve öğretim imkanı bulunmadığından, bu çocuklar örgün eğitim düzeni içerisinde akranlarıyla eğitim almaktadırlar. Bu nedenle sınıf öğretmenlerinin, üstün yetenekli çocuk için sınıf içerisinde birtakım düzenlemeler yapması kaçınılmaz olmaktadır.

Bu düzenlemeler dahilinde sınıf öğretmenleri için bazı öneriler şunlar olabilir:

- Daha zor sorular sorabilir; yeni düşünceler ve kavramlara ilişkin yeni uygulamalar geliştirmesini isteyerek düşüncelerine esneklik kazandırabilirsiniz.
- Sınıf çalışmalarına ilişkin olarak özel araştırma, inceleme ödevleri verilebilirsiniz.
- İlgilendikleri bir konuda özel proje geliştirmelerine fırsat tanıyıp, bu projeyi sınıf arkadaşlarıyla paylaşmalarını olası kılınabilir.
- Eğitsel kol başkanı olmalarına, etkinlikleri planlamalarına ve oyunları yönetmelerine fırsat tanıyabilirsiniz,
- Açık bir biçimde üstün oldukları matematik, fen vb. derslerde daha üst düzeye çıkmalarını sağlayıp, bu alanlarda daha özgür ve ileri çalışmalarını teşvik edip, tekrarlayıcı alıştırmalardan uzak tutmaya çalışabilirsiniz,
- Bu çocuklar için, anne babaları ve okul aile birliği ile ilişki kurup özel ders ya da en yakın üniversitelerden ders alabilmelerinin yollarını araştırabilir,
- En önemlisi yeteneklerinin farkında olmalarını ve değerini bilmelerini sağlayabilirsiniz.

Kaynak: Üstün Zekâlılar ve Üstün Yetenekliler, Anadolu Üniv. Yayınları

GünceL'in Önerdikleri

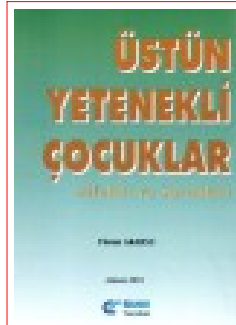
Kitabın Adı: Üstün Zekâlı ve Yetenekli Çocukların Eğitimi

Yazar: Norma E. Cutts & Nicholas Moseley

Yayınevi: Özgür Yayınları

Her geçen gün , dikkat, göreceli olarak artan bir ivme ile, çoğu kez ihmal edilen, değerli ulusal kaynaklarımızdan biri olan üstün zekâlı ve yetenekli çocuklar üzerine odaklanmaktadır. Bu kitap, bu amaca hizmet edecek öğretmenlere , bizleri çok zorlayan bu konuda yardımcı olacaktır.

**Kitabın arka yüzünden alınmıştır.*

Kitabın Adı: Üstün Yetenekli Çocuklar—Aileleri ve Sorunları

Yazar: Füsun Akarsu

Yayınevi: Eduser Yayınları

Boğaziçi Üniversitesi Eğitim Fakülte’sinde öğretim görevlisi olan Akarsu, çok çeşitli araştırmaları derleyerek hazırladığı kitabında üstün yetenekli çocuklar ve ailelerinin yaşadığı sorunlara ayrıntılı ve bilimsel bir bakış açısıyla yaklaşıyor.